

ปัญหาการกำหนดสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามมาตรา 40

แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

LEGAL PROBLEMS RELATING TO THE RIGHTS AND BENEFITS FOR VOLUNTARY MEMBERS

UNDER THE SOCIAL SECURITY ACT B.E. 2533

อาทิตยา โภคสุทธิ¹ และญาดา กาศยปนันท์²

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (athidtya.gym@gmail.com)

² อาจารย์ประจำ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ระบบประกันสังคมเป็นระบบการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข ซึ่งกันและกันระหว่างมวลสมาชิก ซึ่งโดยทั่วไปรัฐบาลของทุกประเทศให้ความสำคัญแก่บุคคลที่ทำงานมีรายได้และอยู่ในระบบแรงงาน ก่อนขยายความคุ้มครองไปยังผู้ที่มีรายได้นอกระบบการจ้างงานปกติ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่าแรงงานนอกระบบ ทั้งนี้ความสำเร็จประการหนึ่งของการประกันสังคมก็คือเป้าหมายที่จะทำให้การประกันสังคมเป็นหลักประกันและคุ้มครองความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต แม้มีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องขาดแคลนรายได้ก็สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

ผู้มีสิทธิประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมของไทย มี 2 ประเภทกล่าวคือ ผู้ประกันตนตามข้อบังคับของกฎหมายกับผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจ และทั้ง 2 แบบผู้ประกันตนมีส่วนเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง

จากการศึกษาถึงปัญหาสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจนั้นเห็นว่าผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจยังได้รับสิทธิประโยชน์ไม่เพียงพอต่อความจำเป็นในกรณีทดแทนการขาดรายได้ และกรณีสงเคราะห์บุตรจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดแนวทางในการเพิ่มสิทธิประโยชน์ทดแทนการขาดรายได้ที่รองรับต่อความเป็นอยู่ของผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจอย่างแท้จริง

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายประกันสังคมในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายประกันสังคมได้มีการกำหนดสิทธิประโยชน์ผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจไว้เพียง 4 กรณี และเห็นควรเปลี่ยนแปลงให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกันตนให้ครอบคลุมหรือใกล้เคียงกับสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามข้อบังคับของกฎหมาย โดยการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศสำนักงานประกันสังคมในกรณีสงเคราะห์บุตร และการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีการขาดรายได้ที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้และกรณีอื่น ๆ และควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าเบี้ยประกันสังคมเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดทางเลือกตามความสามารถ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันนำมาซึ่งความเป็นธรรมที่จะเกิดขึ้นในสังคมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายประกันสังคมที่ต้องการเฉลี่ย

ทุกซ์เฉลี่ยสุทธระหว่างผู้ประกันตนด้วยกัน และก่อให้เกิดการพัฒนากฎหมายประกันสังคมของประเทศไทยให้มีความ
ทัดเทียมอารยประเทศต่อไป

คำสำคัญ: สิทธิประโยชน์, ผู้ประกันตน

ABSTRACT

The social security system is a system that shares benefits among its members. Generally, various governments concerns about people with income and those in the worker system before those with income outside of the system. A success of the social security is to provide the social security as the main security for people's lives. Hence, they can live happily if they face financial problems.

There are two types of the insurers according to Thailand's social security laws: regulated and voluntary insurers. Both types of the insurers must pay for expenses by themselves.

By studying the problems, rights and benefits of the voluntary insurers, it was found that they did not have enough rights and benefits in the cases of the lack of income and child support. Thus, new laws and regulations about additional rights and benefits for them are necessary in order to promote fairness.

It is suggested by the author to amend the social security law regarding the rights and benefits of the voluntary insurers. The current law specified only four cases of the rights and benefits. The rights and benefits must fair according to laws by amending the announcements of the Social Security Office regarding child support and compensation for the loss of income in order to provide options according to their abilities and fairness meeting the purpose of the social security and making the social security law equivalent to civilized countries.

Keywords: Benefits , Insured person

1. บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์และการพลวัตทางสังคมของโลก ซึ่งมีอิทธิพลต่อประเทศไทยอย่างมาก ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองจากยุคเกษตรกรรม มุ่งเน้นสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถเข้ากับระบบเศรษฐกิจโลกได้ อันนับเป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยครั้งใหญ่ และได้ส่งผลให้แรงงานไทยต้องปรับตัวตามยุคเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ต้องเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเชิงบังคับเช่นนี้ นำไปสู่ปัญหาทางสังคมต่าง ๆ มากมาย เช่น การเลือกปฏิบัติกับแรงงานความรู้ต่ำหรือขาดทักษะ ปัญหาความไม่เป็นธรรมด้านการกระจายรายได้ ปัญหาการคุ้มครองทางสังคมที่ไม่ทั่วถึง เป็นต้น ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของสังคมในแต่ละยุค ไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงโดยรวดเร็วหรือเน้นช้าก็ตาม ล้วนส่งผลกระทบต่อระบบแรงงานทั้งสิ้น โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานที่เปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก และยิ่งในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจต้องเผชิญกับปัญหาข้าวยากหมากแพง ภาวะเงินเฟ้อ และอื่น ๆ ต้องต่อสู้ห้ำหั่นด้วยตนเอง มิได้รับความคุ้มครองจากรัฐในฐานะที่เป็นแรงงาน คงได้รับเพียงความคุ้มครองตามสิทธิของประชาชนเท่านั้น ซึ่งก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้มากนัก กระนั้นก็ตีรัฐบาลยังวางนโยบายสนับสนุนให้แรงงานหันมาประกอบอาชีพที่เป็นแรงงานนอกระบบ เช่น สนับสนุนให้แรงงานเป็นผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดเล็ก ส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ทั้งบาง

ช่วงเวลาที่เกิดปัญหาการว่างงาน การเลิกจ้าง แรงงานเหล่านี้ก็จะกลายเป็นแรงงานนอกระบบ ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนแรงงานนอกระบบเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณ

ปัจจุบันแรงงานนอกระบบ เป็นกลุ่มแรงงานขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมแรงงานในภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรม ซึ่งนับว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศและทำให้ประเทศขับเคลื่อนต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้รัฐจึงควรจัดให้มีสวัสดิการ มีการวางมาตรการคุ้มครองที่สามารถทำให้แรงงานนอกระบบมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสภาพการจ้างงานที่มั่นคง ได้รับการประกันสุขภาพที่ครอบคลุมในการรักษา และอื่น ๆ แต่กลับตรงกันข้ามเพราะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐมิได้คุ้มครองและรับรองสิทธิของแรงงานนอกระบบให้เพียงพอต่อความจำเป็น คงเพียงแค่เริ่มให้สิทธิตามกฎหมายประกันสังคม มาตรา 40 เมื่อปี พ.ศ.2554 เป็นต้นมา

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 40 วางหลักเกณฑ์ว่า บุคคลอื่นใดซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามมาตรา 33 จะสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ โดยให้แสดงความจำนงต่อสำนักงาน

หลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทนที่จะได้รับตามมาตรา 54 ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาซึ่งการคุ้มครองสวัสดิการในระบบประกันสังคมเป็นระบบหนึ่งที่จะช่วยทำให้คุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบดีขึ้นได้ในหลาย ๆ ประเทศได้ดำเนินการคุ้มครองแรงงานนอกระบบไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศมุ่งเน้นเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม แต่เมื่อพิจารณาสิทธิตามกฎหมายประกันสังคม มาตรา 40 เห็นว่าสิทธิประโยชน์ทดแทนต่าง ๆ ที่ประชาชนจะได้รับยังไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ด้วยเหตุนี้จึงมีแนวความคิดที่จะขยายความคุ้มครองด้านหลักประกันทางสังคมในเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนให้มีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ประกันตนในระบบเพื่อที่แรงงานนอกระบบที่เป็นผู้ใช้แรงงานเหมือนกันจะได้มีศักดิ์ศรีและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น วิทยานิพนธ์นี้จึงเป็นการศึกษาในสภาพปัญหา เปรียบเทียบแรงงานในระบบและนอกระบบตามกฎหมายประกันสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันตลอดจนศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมกรณีศึกษาโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไข เพื่อให้เกิดความชัดเจนสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ให้เป็นธรรมมากกว่าปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุสำคัญ ในเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคมด้วยความสมัครใจ และสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามข้อบังคับของกฎหมาย
- 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักเกณฑ์ของการประกันสังคมด้วยความสมัครใจและการประกันสังคมตามข้อบังคับของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์
- 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันว่าประโยชน์ทดแทนที่จะพึงได้รับจากการเป็นผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจตามกฎหมายประกันสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด โดยศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประกันสังคมด้วยความสมัครใจ การประกันสังคมตามข้อบังคับของกฎหมาย
- 4) เพื่อศึกษาและค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจตามกฎหมายประกันสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสม ชัดเจนและเป็นธรรมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

3. การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิทยานิพนธ์เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร กล่าวคือ จะเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ และเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม เช่น พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สาระสำคัญ ๆ ระหว่างการเป็นผู้ประกันตนตามข้อบังคับของกฎหมาย มาตรา 33 กับการเป็นผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจ มาตรา 40 สามารถสรุปผลการวิจัยให้เห็นถึงความแตกต่างดังนี้

4.1 สิทธิประโยชน์

4.1.1 สิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม มาตรา 33

มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในรูปแบบที่ไว้ประกันไว้ตามประเภทของการประกันสังคมตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 กล่าวคือกองทุนประกันสังคมจะให้ความคุ้มครองผู้ประกันตนครอบคลุมใน 7 กรณี ได้แก่

1) ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย

ผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองสิทธิกรณีเจ็บป่วยเมื่อจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนรับบริการทางการแพทย์และได้เลือกโรงพยาบาลแล้ว การเข้ารับการรักษาไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยนอกคือไปพบแพทย์ ตรวจรักษาจนหายให้แล้วกลับบ้านหรือนอนรักษาเป็น ผู้ป่วยใน ค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นทั้งหมดในโรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิ ผู้ประกันตนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ยกเว้น ขอยุ่ห้องพิเศษหรือขอแพทย์ดูแลพิเศษเอง สถานพยาบาลที่ผู้ประกันตนเลือกถือเป็น สถานพยาบาลหลัก ซึ่งสถานพยาบาลหลักนั้นอาจมีสถานพยาบาลเครือข่าย เช่น โรงพยาบาลชุมชน ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกันตน สามารถเข้าไปรักษาพยาบาลได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ในขณะที่หากันถ้าโรครุนแรง โรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิรักษาไม่ได้ ก็จะส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลระดับสูงที่สถานพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธินั้นทำข้อตกลงไว้โดยรักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นจะอยู่ในความรับผิดชอบของโรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิ ผู้ประกันตนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ซึ่งการได้รับความคุ้มครองกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ประกอบด้วย

ก. ค่าบริการทางการแพทย์

ข. เงินทดแทนการขาดรายได้

ในรอบปีปฏิทิน ถ้าลาป่วยโดยได้รับค่าจ้างจากนายจ้างครบ 30 วันตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานแล้วต้องหยุดงานตามคำสั่งแพทย์ต่อไปอีก สำนักงานประกันสังคมจะจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ เป็นเงินครึ่งหนึ่งของค่าจ้างเฉลี่ยที่นำส่งเงินสมทบซึ่งจะมีสิทธิได้รับครั้งละไม่เกิน 90 วันในรอบปีหนึ่ง ๆ จะมีสิทธิได้รับไม่เกิน 180 วัน เว้นแต่ผู้ประกันตนจะเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังตามกฎหมายจะจ่ายเงินให้เกิน 180 วันแต่ไม่เกิน 365 วัน *กรณีได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้จากการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังแล้วถึงแก่ความตาย ทายาทมีสิทธิได้รับเงินค่าทำศพและเงินสงเคราะห์ด้วย

2) ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร

เมื่อผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบครบ 5 เดือนภายใน 15 เดือนก่อนเดือนคลอดบุตรมีสิทธิเบิกค่าคลอดบุตรได้ ผู้ประกันตนมีสิทธิเบิกได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง โดยค่าคลอดบุตรเหมาจ่าย 13,000 บาทต่อครั้ง โดยผู้ประกันตนหญิงมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรร้อยละ 50 ของค่าจ้างเฉลี่ยเป็นระยะเวลา 90 วัน ส่วนผู้ประกันตนชายที่มีภริยาจดทะเบียนสมรสหรืออยู่กินฉันสามีภรรยากับหญิงอย่างเปิดเผยแต่มิได้จดทะเบียนสมรสให้แนบหนังสือรับรอง

3) ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ

เมื่อผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนที่สำนักงานประกันสังคมกำหนดให้เป็นผู้ทุพพลภาพ โดยผู้ประกันตนจะได้รับสิทธิ

ก. ค่าบริการทางการแพทย์

1. กรณีเข้ารับบริการทางการแพทย์ ณ สถานพยาบาลของรัฐ

- ผู้ป่วยนอกได้รับค่าบริการทางการแพทย์เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น
- ผู้ป่วยในไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายโดยสำนักงานประกันสังคมจะจ่ายค่าบริการทางการแพทย์

ให้แก่สถานพยาบาลโดยคำนวณตามกลุ่มวินิจฉัยโรคตามหลักเกณฑ์และที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนด

2. กรณีเข้ารับบริการทางการแพทย์ ณ สถานพยาบาลของเอกชน

- ผู้ป่วยนอกได้รับค่าบริการทางการแพทย์เท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 20,000 บาท
- ผู้ป่วยในได้รับค่าบริการทางการแพทย์เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินเดือนละ 4,000 บาท

3. ค่ารถพยาบาลรับส่งผู้ทุพพลภาพกรณีเข้ารับบริการทางการแพทย์เหมาจ่ายไม่เกินเดือน

ละ 500 บาท

4. ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรคตามหลักเกณฑ์และอัตราประกาศ

กำหนด

5. ค่าใช้จ่ายกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายให้รับตามหลักเกณฑ์และอัตราตาม

ประกาศกำหนด

ข. เงินทดแทนการขาดรายได้ ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้จ่ายเป็นรายเดือน

ตลอดชีวิตในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้าง

ค. เงินบำนาญชราภาพ (ดูรายละเอียดในกรณีชราภาพ)

ง. ค่าทำศพ กรณีผู้ทุพพลภาพเสียชีวิต ทายาทมีสิทธิรับเงิน (ดูรายละเอียดในกรณีตาย)

4) ประโยชน์ทดแทนกรณีตาย

ผู้ประกันตนที่ถึงแก่ความตายอันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาน เมื่อจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 1 เดือนภายในระยะเวลา 6 เดือนถึงแก่ความตายสิทธิที่จะได้รับคือ

ก. ค่าทำศพ 40,000 บาทจ่ายให้แก่ผู้จัดการศพ

ข. เงินสงเคราะห์ศพกรณีตาย

5) ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร

ผู้ประกันตนที่ถึงแก่ความตายอันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาน เมื่อจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 1 เดือน ภายในระยะเวลา 6 เดือนถึงแก่ความตายสิทธิที่จะได้รับคือ

ก. ค่าทำศพ 40,000 บาทจ่ายให้แก่ผู้จัดการศพ

ข. เงินสงเคราะห์ศพกรณีตาย หากผู้ประกันตนที่ตาย จ่ายเงินสมทบเกินกว่า 36 เดือนแต่ไม่ถึง 120 เดือนทายาทหรือผู้มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์ 2 เท่าของค่าจ้างที่นายจ้างนำส่งเงินสมทบ

หากผู้ประกันตนที่ตายจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 120 เดือนขึ้นไปทายาทหรือผู้มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์ 6 เท่าของค่าจ้างที่นายจ้างนำส่งเงินสมทบ

6) ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

เงินสมทบที่ผู้ประกันตนนำส่งร้อยละ 5 ต่อเดือนเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองนั้นจะเป็นส่วนของเงินออมกองทุนชราภาพร้อยละ 3 และผู้ประกันตนจะได้รับกลับคืนในรูปของเงินบำนาญชราภาพหรือเงินบำนาญชราภาพแล้วแต่กรณี ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพจะจ่ายเมื่อผู้ประกันตนอายุ 55 ปีบริบูรณ์และความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงหรือตายหรือทุพพลภาพ

7) ประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

เมื่อผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบครบ 6 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนการว่างงานกับนายจ้างและมีระยะเวลาว่างงานตั้งแต่ 8 วันขึ้นไปเมื่อถูกเลิกจ้างโดยไม่มีความผิดตามกฎหมายหรือกรณีผู้ประกันตนลาออกต้องไปขึ้นทะเบียนเป็นผู้ว่างงาน ภายใน 30 วันนับจากวันที่ออกงานเพื่อที่จะหางานใหม่ และต้องไปรายงานตัวกับสำนักงานจัดหางานเดือนละ 1 ครั้งตามกำหนดนัดและต้องมีความพร้อมที่จะทำงาน ไม่ปฏิเสธงาน หากยังไม่ได้งานทำจะได้รับประโยชน์ทดแทนการขาดรายได้

4.1.2 สิทธิประโยชน์ผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมมาตรา 40

ได้กำหนดสิทธิของผู้ประกันตนตามพระราชกฤษฎีกา หลักเกณฑ์แห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตน ซึ่งมีใช้ลูกจ้างกองทุนประกันสังคมให้ความคุ้มครองผู้ประกันตนครอบคลุม 4 กรณี ได้แก่

1) ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 200 บาทไม่เกิน 30 วันต่อปี ในส่วนการรักษาพยาบาล ผู้ประกันตนใช้สิทธิ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ทั้งนี้ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือนภายใน 4 เดือนก่อนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย และจะต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลตั้งแต่ 1 วันขึ้นไป จึงจะมีสิทธิได้รับเงินวันละ 200 บาทไม่เกิน 30 วันต่อปี

2) ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 500 - 1,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 15 ปี ถ้าผู้ประกันตนตายก่อนครบ 15 ปี จะมีสิทธิได้รับเงินทำศพ 20,000 บาท

- ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบครบ 6 เดือนภายใน 10 เดือนก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพจะได้รับสิทธิ 500 บาทต่อเดือน ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 12 เดือน ภายใน 20 เดือนก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพจะได้รับสิทธิ 650 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบครบ 24 เดือนภายใน 40 เดือนผู้ประกันตนจะได้รับสิทธิ 800 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบครบ 36 เดือนภายใน 60 เดือนก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพจะได้รับสิทธิ 1,000 บาทต่อเดือน

3) ประโยชน์ทดแทนกรณีตาย ผู้ประกันตนจะได้รับเงินค่าทำศพ 20,000 บาททั้งนี้ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบครบ 6 เดือนภายใน 12 เดือน ก่อนเสียชีวิต

4) ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพผู้ประกันตนจะได้รับเงินบำเหน็จพร้อมผลตอบแทน (ดอกเบี้ย) ทั้งหมดเมื่อผู้ประกันตนมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์จะแจ้งสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนหรือลาออก

เมื่อเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นผู้เขียนเห็นว่าสิทธิประโยชน์ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ซึ่งกองทุนประกันสังคมยังคงให้ความคุ้มครองผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ที่ไม่ครอบคลุมเพียงพอต่อความจำเป็นซึ่งยังคงเป็นปัญหาในกรณีดังต่อไปนี้

1) กรณีเงินทดแทนการขาดรายได้

เงินทดแทนการขาดรายได้สำหรับการหยุดงานของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 เพื่อการรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ในรอบปีปฏิทิน ถ้าผู้ประกันตนลาป่วยโดยได้รับค่าจ้างจากนายจ้างครบ 30 วัน

ตามกฎหมายของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแล้วต้องหยุดงานตามคำสั่งแพทย์ต่อไปอีกสำนักงานประกันสังคมจะจ่ายเงินเรียกว่า เงินทดแทนการขาดรายได้ร้อยละ 50 ของค่าจ้าง ครั้งละไม่เกิน 90 วัน ในรอบปีหนึ่ง ๆ ก็จะจ่ายให้ไม่เกินปีละ 180 วัน เว้นแต่ เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังไม่เกิน 365 วัน ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับค่าจ้างจากนายจ้างในระหว่างหยุดงาน เพื่อรักษาพยาบาลตามกฎหมายของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน หรือมีสิทธิตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานสัญญาจ้างแรงงาน หรือข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างแล้วแต่กรณีผู้ประกันตนไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างนั้น ได้สิ้นสุด จึงมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ดังกล่าวเท่ากับระยะเวลาที่ถึงเหลือซึ่งปัจจุบันกำหนดโรคเรื้อรังไว้ 6 รายการ

และเมื่อเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 เห็นว่าผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 200 บาทไม่เกิน 30 วันต่อปี ในส่วนการรักษาพยาบาล ผู้ประกันตนใช้สิทธิ (สปสช.) ทั้งนี้ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือนภายใน 4 เดือนก่อนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยและจะต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลตั้งแต่ 1 วันขึ้นไป จึงจะมีสิทธิได้รับเงินวันละ 200 บาทไม่เกิน 30 วันต่อปี

ทั้งหมดดังกล่าวมาข้างต้นผู้เขียนมีความเห็นว่า การคุ้มครองด้านสวัสดิการในระบบประกันสังคมเป็นระบบหนึ่งที่จะช่วยทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และเพื่อเป็นไปตามแนวคิดหลักการของการประกันสังคมเห็นจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรกำหนดแนวทางในการเพิ่มสิทธิประโยชน์ที่รองรับความเป็นอยู่ของผู้ประกันตนตามมาตรา 40

2) กรณีสงเคราะห์บุตร

เมื่อผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จ่ายเงินสมทบครบ 12 เดือนภายใน 36 เดือน ก่อนเดือนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มีสิทธิยื่นขอรับเงินสงเคราะห์ได้ดังนี้คือ

- สำหรับบุตรชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้น บุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปีบริบูรณ์ และได้คราวละไม่เกิน 3 คน

- เงินสงเคราะห์บุตรเหมาจ่ายเดือนละ 400 บาทต่อบุตร 1 คน โดยสำนักงาน ประกันสังคมจะโอนเข้าบัญชีออมทรัพย์ธนาคารของผู้ประกันตนเป็นรายเดือน จนกว่าบุตรอายุครบ

- 6 ปีบริบูรณ์

เมื่อเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์กรณีสงเคราะห์บุตร ของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 แล้วนั้นเห็นว่า ยังมิได้มีการได้รับความคุ้มครองในกรณีสงเคราะห์บุตรแต่อย่างใด

4.2 อัตราการจ่ายเงินสมทบ

1) การจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 33

คือ เงินที่นายจ้าง ลูกจ้าง จะต้องนำส่งเข้ากองทุนประกันสังคมทุกเดือน โดยคำนวณจากค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับ ซึ่งกำหนดจากฐานค่าจ้างที่ไม่ต่ำกว่าเดือนละ 1,650 บาทและสูงสุดไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท โดยรัฐบาลจะออกเงินสมทบเข้ากองทุนด้วยส่วนหนึ่ง เงินสมทบที่ถูกหักแต่ละเดือน โดยลูกจ้างถูกนายจ้างหักในอัตราร้อยละ 55 ของค่าจ้างนั้น นายจ้างก็จะร่วมจ่ายเงินสมทบเท่าจำนวนที่หักจากลูกจ้างคืออัตราร้อยละ 5 และรัฐบาลร่วมจ่ายสมทบในอัตราร้อยละ 2.75 จะถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) กรณีประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ ตาย คลอดบุตร รัฐบาล นายจ้างและลูกจ้างจ่ายในอัตราร้อยละ 1.5 ของค่าจ้างของลูกจ้าง

2) กรณีสงเคราะห์บุตร ชราภาพ รัฐบาล นายจ้างและลูกจ้างจ่ายในอัตราร้อยละ 3 ของค่าจ้างของลูกจ้าง

3) กรณีว่างงาน รัฐบาลจ่ายในอัตราร้อยละ 0.25 นายจ้างและลูกจ้างจ่ายในอัตราร้อยละ 0.5 ของค่าจ้างของลูกจ้าง

2. การจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 มี 2 ทางเลือกดังนี้

ทางเลือกที่ 1 ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 100 บาทต่อเดือนในการนี้ผู้ประกันตนเป็นผู้จ่ายเอง 70 บาท รัฐสนับสนุน 30 บาท

ทางเลือกที่ 2 ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 150 บาทต่อเดือนในการนี้ผู้ประกันตนเป็นผู้จ่ายเอง 100 บาท รัฐสนับสนุน 50 บาท

โดยรัฐบาลจะจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนจะจ่ายเป็นรายเดือน ๆ ละ 1 ครั้งและจ่ายเงินสมทบล่วงหน้าได้ครั้งละไม่เกิน 12 เดือนแต่ไม่สามารถจ่ายเงินสมทบย้อนหลังได้ และผู้ประกันตนที่ประสงค์จะรับเงินบำนาญชราภาพเพิ่มขึ้นสามารถจ่ายเงินสมทบเพิ่มเติมได้ไม่เกินเดือนละ 1,000 บาทต่อเดือน

ดังนั้น ถ้าพิจารณาจากการจ่ายเงินสมทบดังกล่าวข้างต้นแล้วผู้เขียนเห็นว่า ผู้มีสิทธิประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมในสองประเภทนั้น ผู้ประกันตนเป็นผู้มีส่วนเสียค่าใช้จ่ายด้วยตนเองหากแต่ว่าสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนนั้นยังมีคงมีความแตกต่างกันไม่รองรับต่อความเป็นอยู่ของผู้ประกันตนตามความจำเป็น

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้เขียนเห็นว่าสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ที่ควรจะให้ให้มีขอบเขตของความคุ้มครองเหมือนเช่นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 นั้น เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างแรงงานทั้งสองประเภท เพราะบุคคลทุกคนที่ประกอบอาชีพอิสระก็มีส่วนที่ช่วยเหลือหรือเกื้อกูลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศได้เช่นเดียวกัน จริงอยู่แม้สิทธิของผู้ประกันตนทั้งสองประเภทดังกล่าว ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 จะสามารถเข้าเป็นผู้ประกันตนได้ตามการประกันชีวิตของบริษัทประกันของเอกชน แต่ในภาวะของความเป็นรัฐมีหน้าที่ตามพื้นฐานของการประกันสังคมในการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขที่รัฐจะสามารถดำเนินการให้ได้ และเป็นกรณีที่รัฐจะสามารถดำเนินการภายใต้กองทุนประกันสังคมให้มีความเข้มแข็งต่อไป

5. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการกำหนดสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม เปรียบเทียบการเป็นผู้ประกันตนตามข้อบังคับของกฎหมายตามมาตรา 33 กับการเป็นผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจมาตรา 40 ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1 การแก้ไขปัญหาในเรื่องสิทธิประโยชน์ทดแทน

เนื่องจากการกำหนดสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคต่อผู้ประกันตน จึงเห็นควรมีการแก้ไข ดังนี้

1. สิทธิประโยชน์ทดแทนในกรณีทดแทนการขาดรายได้ กลุ่มแรงงานนอกระบบยังคงไม่ได้รับความคุ้มครองสวัสดิการการทำงาน เหมือนกับแรงงานในระบบ เห็นควรเปลี่ยนแปลงให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกันตนให้ครอบคลุมโดยการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศสำนักงานประกันสังคมหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงเพื่อความมั่นคงในการดำรงชีวิตแม้มีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องขาดแคลนรายได้ก็สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

2. สิทธิประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร ปัจจุบันสำคัญอย่างหนึ่ง เห็นควรเพิ่มเติมให้ความคุ้มครองโดยการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศสำนักงานประกันสังคมหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง เพื่อแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้ใช้แรงงานเหมือนกันจะได้มีศักดิ์ศรีและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.2 การแก้ไขปัญหาในเรื่องการจ่ายเงินสมทบ

การจ่ายเงินสมทบ เห็นควรมีการกำหนดแนวทางในการจ่ายเงินสมทบโดยเปิดโอกาสให้เกิดทางเลือกในการจ่ายเบี้ยประกันสังคมตามความสามารถ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนขึ้นใหม่ เพื่อให้ผู้ประกันตนจะได้รับสิทธิประโยชน์ที่เพียงพอต่อความจำเป็น

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2533). พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533. 11 สิงหาคม 2533 หน้า 14 .

สำนักงานประกันสังคม. (2558). คู่มือผู้ประกันตน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2549). รายงานนอกระบบ: การคุ้มครองประกันสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนัก

การพิมพ์: กลุ่มงานการพิมพ์

กองนโยบายและแผนงานและสำนักบริหารการลงทุน.(2553) รายงานการศึกษาฐานด้านการลงทุนการประกันสังคม

และการว่างงาน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน